

oktatóknak arra, hogy folyamatosan tájékozódjanak a pedagógiai-pszichológiai kurzusok tartalmairól; tapasztalatcseréket, továbbképzéseket szervez.

– Biztosítja a gyakorlóléhelyekkel való folyamatos konzultációt, a gyakorlati képzés tapasztalatainak visszacsatolását a szakképzéshez és a metodika oktatásához.

– Ösztönzi és támogatja a szakmódszertani kutatásokat pályázatokkal, tanácskozással, konferenciák rendezésével.

– Az egységnek fel kell vállalnia a módszertanoktatás megszervezését olyan területen, ahol a szaktanszék ezt nem kívánja megtenni. A gyakorlati megoldásnak két útja lehetséges: Ha van az adott tanszéken módszertanoktató, de úgy ítélik meg, hogy helye a tanárképző egységben lenne, számára adott a Módszertani Tanszék mint bázis. Ha nincs is ilyen oktató, vagy esetleg a metodikus nyugdíjbavonulása után más profillal rendelkező kollégával töltik be az állást, a Módszertani Tanszék óraadók segítségével meghirdeti a szakmódszertani kurzust. Ez egyúttal jó lehetőség a legkiválóbb gyakorlóiskolai szakvezetők számára arra hogy alkalmanként bekapcsolódjanak a felsőoktatásba.

– A Módszertani Tanszék részt vállal a gyakorlati képzés elvi irányításában a követelmények kidolgozásától a hatékonyság elemzéséig.

Munkámban nem vállalkozhattam arra, hogy a szakmódszertan oktatásával kapcsolatos teljes problémakört feltárjam; és nem is a megoldást, hanem csak egy lehetséges megoldási modellt kívántam felvázolni. Írásomban szándékosan elkerültem néhány elméleti kérdést, így nem elmélkedtem azon, hogy mit jelent a szakmódszertan-oktatás, szakmódszertanról vagy tantárgypedagógiáról beszéljünk-e, és szükség van-e egyáltalán szakmódszertan-oktatásra. Ez utóbbi kérdésre, úgy gondolom, a magam szemszögéből a fent leírtakkal választ adtam.

KESZTYŰSNÉ DR. DOBOS KATALIN

Juhász Gyula Tanárképző Főiskola
Szeged

A háztartásökonómia oktatásának előkészítése főiskolánkon

Az ország minden részén oktatók, pedagógusok és még sokan mások próbálják a tanítás anyagát és módszereit korszerűsíteni, a kor követelményeinek megfelelővé tenni. A Technika az a tantárgy, melynek különösen alkalmazkodni kell a rohamosan fejlődő, változó kor követelményeihez és a NAT által kilátásba helyezett igényekhez. A társadalmi rendszerváltást követő iskolarendszer-váltási kísérletek során elemi erővel tört fel az igény arra, hogy a Technika tantárgyat is új tartalommal töltsék meg. A háztartás-gazdálkodás témaköreinek oktatását a családok és maguk a gyermekek is éppúgy igénylik, mint az iskolák és maga a társadalom.

A JGYTF Technika Tanszékén is a tanárképzés korszerűsítése érdekében végzett kutatómunka: adatgyűjtés, feladatmeghatározás és a konkrét tartalom kimunkálása igen fontos feladat. Így a tanszék a technika szakos hallgatóinak képzése során lehetőséget szeretne biztosítani arra, hogy III. és IV. évben *Háztartásökonómia*-val is foglalkozhassanak.

A háztartásökonómiai képzés célja, hogy hallgatóink olyan elméleti és gyakorlati ismeretekre, magatartásformákra tegyenek szert, mely képessé teszi őket az Életvitel-család-háztartás oktatásba való bekapcsolódásra. A jól felkészült pedagógusok az érdeklődő ifjúsággal megszerethetik a mindennapi háztartási tevékenységet, s a tuda-

tosság, az átgondoltság, a jó szervezés sok felesleges munkától, pénzkidástól óvhatja meg őket az életben.

A *Háztartásökönómia* tantárgycsoport bevezetésének előkészítése röviden a következő lépéseket tartalmazza:

- *tájékoztató* a hallgatók körében a háztartásökönómia iránti érdeklődésről, elképzelésekről,
- egy *speciális kollégium* programjának és az oktatás módszereinek kidolgozása és kipróbálása,
- végül a tapasztalatok *elemzése*.

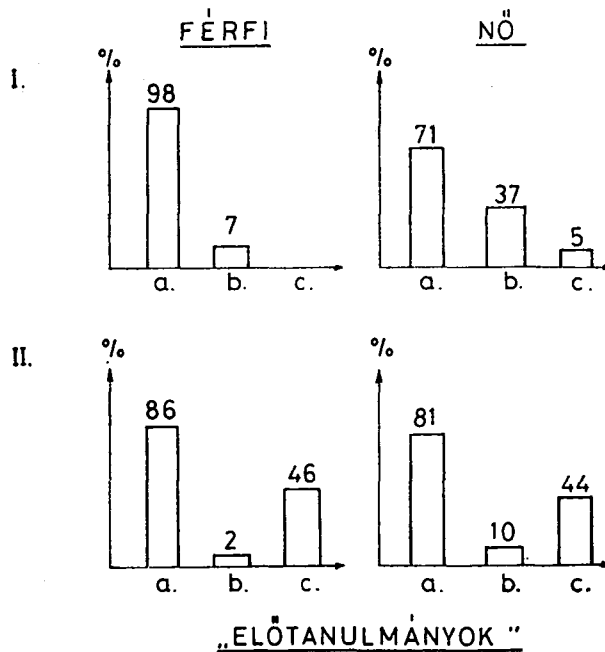
Az első lépés tehát egy rendszer kialakítás mellett az egyes részterületek kimunkálása volt, úgy, hogy nemcsak a főiskolai tananyagot próbáltuk összeállítani, de igyekeztünk megkeresni a lehetséges általános iskolai vetületeket is. Ezután egy kérdőíves felméréssel tájékoztunk a hallgatóknál a háztartásgazdálkodás témakörei iránt. Meg kell említenünk, hogy a kérdőívet kitöltő hallgatók szakjainak kiválasztásakor két dolog motivált bennünket:

- egyrészt, hogy IV. éves technika szakos hallgatóknál lehetőség nyílt egy háztartásgazdálkodás speciálkollégium meghirdetésére (II. félévben, heti 3 órában),
- másrészt, körvonalazódott annak a lehetősége is, hogy érdeklődő, nem technika szakos hallgatóknak is meghirdethető lesz a jövőben ilyen speciálkollégium.

Ezért a technika szakosokon kívül egyéb reál, illetve humán szakos hallgatókkal is kitöltöttük a kérdőívet, melynek főbb kérdéscsoportjai a következők voltak:

1. *előtanulmányok* (1. ábra) az általános (I.) és a középiskolában (II.) tanultak-e
  - a) technikát,
  - b) háztartástechnikát,
  - c) számítástechnikát;

(Az 1. ábra a kapott eredményt mutatja nemenkénti bontásban, százalékos eloszlásban.)

1: ábra

2. ismeretelemző jellegű (ún. *van-szintre* utaló kérdés);

3. *érdeklődés és ismeretbővítési* igény a háztartásgazdálkodás témakörei iránt.

A részterületek iránti *érdeklődés* a vártak megfelelően nemenként jelentős eltérést mutatott, a férfiaknál erőteljesebb az informatikai-kommunikációs rendszerek, háztartási kisgépek, a lakásvédelmi berendezések, riasztók iránt. Ugyanakkor a nők ismeretszint-növelő igénye jelentősebb a textiliák otthonunkban, a ruházkodás, a ruha-
karbantartás, a gyermek- és beteggondozás területén. Hallgatóink (nemüktől függetlenül) *érdeklődnek*

- a lakás és környezetkultúra (nők 77%, férfiak 50%),
- a konyhatechnológia, konyhai gyakorlat (nők 56%, férfiak 52%),
- az étkezéskultúra, egészséges táplálkozás (nők 82%, férfiak 63%),
- az élelmiszerismeret (nők 77%, férfiak 63%),
- a konyhakertek kialakítása, gondozása (nők 55%, férfiak 48%),
- a háztartás és környezetvédelem (nők, férfiak 54%) iránt.

Meglepő volt számunkra az a tény, hogy sem a fiúk, sem a lányok nem kíváncsiak jelentős arányban a *penz-gazdálkodás a háztartásban* témakörré.

Összgezve tehát: a kérdőíves felmérés hűen tükrözte a hallgatókkal való beszélgetések során is konstatáltakat, azaz mind a fiúk, mind a lányok szeretnének biztosabb tudással, jobb ismeretszinttel, megalapozottabb háztartást vezetni, illetve az élet által rájuk rótt feladatokat jobban elvégezni. Tehát a hallgatói igény meg van egy háztartásgazdálkodás, illetve háztartásökönómia speciálkollégium iránt.

A felmérés értékelése után került sor a *speciálkollégium* tényleges *megbízdetésére* technika szakosok számára, melynek programja a következő volt.

1. Lakáskultúra

Lakókörnyezet (lakás) kialakítása (történetiség, funkció és megvalósítási lehetőségek városon, falun, tanyán). Lakás közművesítése. Otthon kialakítása (berendezés, díszítés). Lakáskarbantartás, felújítás és eszközei.

2. Öltözködéskultúra

Ruházat (történetiség, ruházkodási szempontok, alapanyagok).
Ruhakészítés és eszközei. Ruházati karbantartás és eszközei.

3. Táplálkozáskultúra

Élelmiszerek, alapanyagok és előkészítés.

Étkezési szokások. Gyógynövények és hasznosításuk.

Konyhatechnológia a mindennapokban. Reformkonyha.

Helyes étkezés. Tárolás.

Alkalmi konyhatechnológia, alkalmi ételek, sütemények, italok. Terítésesztétika (csomagoláesztétika is).

4. Családkultúra

Gazdálkodás. Higiénia.

Az oktatás során alkalmazott módszereink

1. *Rendszerszemléletű oktatás* – azaz minden témakörnél azonos rendszer szerint haladtunk, melynek elemei a következők voltak:

- történeti áttekintés, alapelemek-alapanyagok,
- tevékenységek és eszközei, balesetelhárítás,

HÁZTARTÁSÖKONÓMIA
(javasolt műveltségterületek, tantárgyak féléves bontásban)

I.	II.	III.	IV.
LAKÓKÖRNYEZET (lakáskultúra, otthon kialakítás)			
Lakókörnyezet (lakás) kialakítása	Lakásközművesítés (városi, falusi környezetben)	Az otthon kialakítása (díszítés és eszközei)	Lakáskarbantartás, -felújítás
ÖLTÖZKÖDÉSKULTÚRA			
A ruházat alapanyagai	Ruhakészítés és eszközei (fonálapú)	Ruhakészítés és eszközei (textilalapú)	Ruházatgondozás
TÁPLÁLKOZÁSKULTÚRA			
Tápanyagok	Természetes életmód	Konyhatechnológia a mindennapokban	„Alkalmi” konyhatechnológia
CSALÁDKULTÚRA (-GONDOZÁS)			
Családgondozás, egészséges életmód	Családgondozás, betegápolás	Gazdálkodáskultúra (pénzgazdálkodás)	Gazdálkodáskultúra (munkaszervezés, menedzselés)

2. ábra

- karbantartás-védelem, hibafelismerés, javítás,
- esztétika,
- hulladékhasznosítás – környezetvédelem,
- üzemi megvalósítás.

2. Minden témakörnél megvizsgáltuk az

- input – transzfer – output elemeit,
- egy-egy *funkció* esetén a megvalósítás lehetőségeit, eszközrendszerét, a keletkező hulladékot és annak felhasználását, illetve elhelyezését, a várható költségeket, valamint a takarékosági lehetőségeket.
- az alkalmazott *eszközök*nél azok típusát, működését, szolgáltatásait, üzemmódjait, kezelhetőségét, a biztonsági szabályokat, hibafelismerést, karbantartást, biztosíték és hálózatigényt, valamint az energiatakarékosági lehetőséget, gazdaságosságot.
- üzemi lehetőségeket és megvalósításokat.

3. Összehasonlító elemzéseket is végeztünk.

4. Fontos helyet kapott a *bemutató, gyakorlás* és az általános iskolával való kapcsolat-tartás.

5. Szakirodalom-használat – kiselőadások tartása, szemléltető anyagok készítése.

6. Üzemlátogatások

A háztartásgazdálkodás speciálkollégiummal tehát lehetőségünk volt hallgatókkal, gyakorló pedagógusokkal való munkatapasztalat gyűjtésére, így rajzolódott ki a háztartásökonomia tantárgyrendszere, illetve struktúrája. (2. ábra)

Tapasztalataink összegezve a következők:

- a háztartásgazdálkodás témakörei iránt van érdeklődés,
- a 3 órás és egy féléves speciálkollégium nem biztosít elég időkeretet főiskolai szintű oktatásra (az óraszám növelése szükséges),
- a hozott ismeretszint feltérképezése feltétlenül szükséges,
- meg kell vizsgálni, miért nem érdeklődnek a hallgatók a gazdálkodás, gazdaságos alkalmazkodások, a pénzgazdálkodás iránt,
- nem technika szakosoknak is meghirdethetjük a háztartásökonomia speciálkollégiumot,
- gyakorló pedagógusokkal együttműködve kell kidolgozni a 10–16 éves gyermekek számára oktatandó tananyagot, az életkori sajátosságoknak legmegfelelőbb oktatási módszereket, illetve jól alkalmazható segédanyagokat, munkafüzeteket célszerű készíteni.

IRODALOM

1. Dr. Kenéz Gyözőné: Témajavaslatok a háztartásgazdálkodás, a családellátó ismeretek oktatásához (Stencilezett kézirat)
2. Dr. Hoffmann Istvánné, K. Daday Enikő, Szabó Lászlóné dr.: Technika 7–8. (Háztartástan) Tankönyvkiadó, Budapest, 1990.
3. Petar Bojic: Háztartástan (Tankönyv, Tankönyvkiadó Intézet, Újvidék 1986.)
4. K. Daday Enikő–Pataki Mária: Kezdő háziasszonyok könyve (Agricola, a gazdakönyvek kiadója, 1990.)
5. „Segítünk... 29” Tanmenetjavaslat a „B” (ill. „A”) változatú Technika tantárgy tanításához az általános iskolák 5–8. osztályában a hetes órarend szerinti órakeretben.
6. Dr. Kenéz Gyözőné: A családellátási és háztartásgazdálkodási feladatokról. Családi életről fiataloknak, Bp. 1984. 25–52. o.